

DALYVAVIMO ES INSTITUCIJŲ, JŲ DARBO GRUPIŲ, KOMITETŲ POSĖDŽIUOSE IR SUSITIKIMUOSE SU ES INSTITUCIJŲ IR VALSTYBIŲ NARIŲ ATSTOVAIS ATASKAITOS FORMA

1. Posėdžio institucinė forma, vieta, laikas ir dalyviai:

Europos Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Europos Horizontas“ šešėlinis strateginės konfigūracijos komitetas „Klimatas, energetika ir judumas“ posėdis

Nuotolinis posėdis, 2020-06-26, 15:30-18:30 val.

Dr. Rolandas Urbonas, Lietuvos energetikos instituto direktoriaus pavaduotojas

2. Svarstytas klausimas:

- 1) Posėdžio įžanginė dalis, naujienų apžvalga, darbotvarkės tvirtinimas.
- 2) Darbo programos griaučiai: struktūra, poveikis ir iššūkiai.
- 3) Europinės partnerystės – dabartinė situacija
- 4) Kiti klausimai.

3. Posėdžio eigos apibendrinimas:

Posėdžio pirmininkas pasveikino ekspertus susirinkusius į 2-ąją „Klimatas, energetika ir judumas“ E03662 ekspertų grupės „Europos Horizontas“ šešėlinio strateginės konfigūracijos komiteto posėdį ir apibūdino dabartines politikos iniciatyvas.

Patikslintu 750 milijardų eurų daugiametės 2021–2027 m. finansinės programos pasiūlymu siekiama skatinti tvarų ekonomikos augimą. „Žaliasis kursas“ kartu su skaitmenine transformacija bus pagrindinė atkūrimo plano dalis. Programos „Horizontas Europa“ biudžeto pasiūlymas siekė 94,4 mlrd. EUR 2018 m. palyginamosiomis kainomis (105,8 mlrd. EUR dabartinėmis kainomis). Padidinti buvo įmanoma panaudojus 13,5 mlrd. EUR 2018 m. palyginamosiomis kainomis (+ 14,65 mlrd. EUR dabartinėmis kainomis) iš atkūrimo plano. Šis papildomas finansavimas programai „Horizontas Europai“ bus skiriamas Europos inovacijų tarybai ir klasteriams 1 (sveikata), 4 (pramonė, skaitmenizavimas, kosmosas) ir 5 (aplinka, energetika ir judumas). Papildomas atkūrimo fondo biudžetas daugiausia padidins pirmųjų 4 metų biudžetus ir ypač artimiausius 2 metus. Europos Komisijos pasiūlymas buvo išsiųstas Tarybai ir Parlamentui svarstyti ir priimti sprendimą.

Dėl darbo programos griaučių: struktūros, poveikio ir iššūkių. Europos Komisija paaiškino, kad dokumentas parengtas siekiant palengvinti diskusijas su grupe dėl prioritetų, kurie turi būti įtraukti į pirmąją darbo programos versiją (atsižvelgiant į tai, kad vis dar trūksta svarbios informacijos, pvz., biudžeto). Europos Komisija atkreipė dėmesį į tai, kad šiame dokumente pateikta informacija buvo preliminarinė ir, kad dokumente paminėtų klausimų ir tikėtino poveikio skaičius neturi būti suprantamas kaip biudžeto rodiklis, kuris bus numatytas konkrečiai darbo programos sričiai. Be to, sprendimas, kokios tematikos bus įtrauktos įgyvendinant Europos partnerystes, o kas – už partnerystėjų ribų, dar nepriimtas. Į dokumentą neįtrauktos veiklos, kurios bus įgyvendintos per institucines Europos partnerystes. Galiausiai, dokumente dar nėra apibūdintos sąsajos, sinergija ir papildomumas su skirtingomis „Horizontas Europai“ misijomis.

Europos Komisija išreiškė apgailestavimą ir atsiprašymą, kad dokumentas grupę pasiekė tik likus 2 darbo dienoms iki posėdžio. To priežastis – siuntimo techninės problemos.

Vokietijos delegacija (kurią palaikė Maltos, Vengrijos, Slovakijos, Lenkijos, Švedijos, Danijos, Ispanijos ir Prancūzijos delegacijos) paprašė, kad darbotvarkėje svarstomo klausimo statusas būtų būtų pakeistas iš „diskusijos“ į „informacinis“, atsižvelgiant į tai, kad dokumentas delegacijas pasiekė tik prieš pat posėdį, kas neleido pakankamai konsultuotis nacionaliniu lygiu.

Europos Komisija pristatė dokumentą.

Šalių narių komentarai:

• Graikijos delegacija (palaikoma Vokietijos ir Austrijos delegacijų) pažymėjo, kad tinkamoms konsultacijoms nacionaliniu lygmeniu (ne tik ministerijos lygiu) reikia bent mėnesio. Į tai reiktų atsižvelgti planuojant programos rengimo procesą. Europos Komisija atsakė, kad diskusijų dėl biudžeto

pažanga lėmė bendrą proceso trukmę. Europos Komisija įsivaizduoja, kiek laiko reikia tinkamoms konsultacijoms nacionaliniu lygmeniu, ir stengsis užtikrinti joms pakankamai laiko tiek, kiek leidžia bendras darbo programos rengimo grafikas.

- Ispanijos delegacija pakomentavo, kad komunikatas apie energetikos sąjungą nebuvo įtrauktas į pristatymą, apibūdinantį bendrą kontekstą. Europos Komisija atsakė, kad pristatyme daugiausia dėmesio buvo skiriama būsimoms iniciatyvoms.

- Švedijos delegacija pasisakė už tarp-tematinį požiūrį tiek klasteryje (pvz., energijos gamybos ir pastatų tematikų apjungimą), tiek su kitais klasteriais (pvz., informacinių technologijomis grįstais sprendimais 4-ame klasteryje) ir su kitomis įgyvendinimo priemonėmis (pvz. misijomis).

- Švedijos delegacija paklausė, kaip socialinių ir humanitarinių mokslų veiklos, aprašytos 2-oje kryptyje, bus susieta su kitomis teminėmis kryptimis (pvz. pastatais), ir pasisakė už sinergetinį ir papildomumo požiūrį.

- Švedijos delegacija paragino intensyviau keistis informacija apie Vandenilio institucinės partnerystės darbą.

- Austrijos delegacija komentavo, kad visos 5-ojo klasterio finansuojamos turėtų prisidėti prie saugumo ir tvarumo. 5 klasteryje vartojama terminologija turėtų būti ambicingesnė: „mažai anglies dioksido išskiriantis“, „dekarbonizuotas“ arba „švarus“ nėra pakankamai ambicingas ir turėtų būti pakeistas terminu „neutralus klimatui“.

1-oji kryptis (Destination 1):

- Italijos delegacija pakomentavo, kad žemės stebėjimas gali reikšmingai prisidėti prie klimato tyrimų, todėl į juos reikėtų įtraukti 5-ąjį klasterį. Europos Komisija paaiškino, kad žemės stebėjimas yra remiamas 4-ame klasteryje.

2-oji kryptis (Destination 2):

- Austrijos delegacija pareiškė, kad kryptyje trūksta dėmesio „bendruomenės ir miestai“ tematikai (ypač atsižvelgiant į miestų planavimą). Be to, šioje kryptyje nepakankamai atkleistas judumo ir sveikatos ryšys.

- Graikijos delegacija paprašė Europos Komisijos atkreipti dėmesį į „mokslą piliečiams“ atitinkamose klasterio vietose. Be to, reikėtų skirti daugiau dėmesio krizių valdymui ir verslo tęstinumui.

- Italijos delegacija pakomentavo, kad reikia skirti dėmesį ne tik miestams, bet ir kaimo vietovėms bei mažiems miesteliams, atsižvelgiant į energijos gamybą ir vartojimą juose, nes jų gyventojai sudaro nemažą dalį piliečių, turinčių specifinių mobilumo ir energijos poreikių.

3-oji kryptis (Destination 3):

- Ispanijos delegacija pakomentavo, kad prioritetams, neįtrauktiems į programos „Horizontas 2020“ „Žaliojo kurso“ kvietimą (pvz., saulės energija komunalines paslaugų lygmenyje ar kiti atsinaujinantys energijos ištekliai), daugiau dėmesio bus skiriama pirmojoje „Horizontas Europa“ darbo programoje. Europos Komisija atsakė, kad pirmojoje darbo programoje bus nagrinėjamos visos atsinaujinančios energijos išteklių technologijos.

4-oji kryptis (Destination 4):

- Italijos delegacija pasidomėjo, kuri kryptis būtų tinkamiausia prosumerių tematikai (2 ar 4 kryptys). Europos Komisija atsakė, kad tinkamiausia prosumerių tematiką identifikuoti 3-oje kryptyje.

5-oji kryptis (Destination 5):

- Austrijos delegacija paklausė, ar skyriuje „Transporto poveikis aplinkai ir žmonių sveikatai“ nurodytas poveikis nebūtų tinkamesnis „Netaršus kelių transportas“ arba „Geležinkelis“ skirsniams. Europos Komisija atsakė, kad skyriuje apie netaršų kelių transportą daugiausia dėmesio skiriama transporto priemonėms su nuliniiais išmetimais, todėl tai bus tinkamiausia vieta.

- Austrijos delegacija (palaikoma Graikijos delegacijos) pakomentavo, kad 5-oje kryptyje turėtų būti daugiau atspindėta sąsaja su žiedine ekonomika. Europos Komisija atsakė, kad veiklos iš tikrųjų turėtų atitikti žiedinės ekonomikos principus, net jei plačiai neaprašyta dokumente.

- Graikijos delegacija pažymėjo, kad dokumente turėtų būti labiau pabrėžiamas priimtinas vartotojui.

- Ispanijos delegacija pasisakė už tai, kad į dokumentą būtų įtrauktas judumo mieste oro transportu klausimas.

6-oji kryptis (Destination 6):

- Austrijos delegacija pažymėjo, kad veikloje, susijusioje su automatizuotu mobilumu, turėtų būti atsižvelgiama į efektus, siekiant pagerinti bendrą energijos vartojimo efektyvumą. Kalbant apie 6.2 sritį, Austrijos delegacija pakomentavo, kad daugiau dėmesio reikia skirti elgesio problemoms ir

politikos sistemai, kaip palankioms sistemoms. Be to, Austrijos delegacija atkreipė dėmesį į tai, kad dokumente nėra judumo kaip paslaugos koncepcijos ir paprašė įtraukti šį klausimą.

Kalbant apie tolesnius veiksmus, Europos Komisija paaikškino, kad delegacijos kviečiamos pateikti rašytinius komentarus dokumentui iki liepos 10 d. Remdamasi dokumentu ir pateiktomis delegacijų pastabomis, Europos Komisija antrąją rugsėjo savaitę parengs pirmąjį darbo programos projektą ir pasidalins juo su grupe. Netrukus po pirmojo darbo projekto išsiuntimo Europos Komisija surengs tam skirtą vaizdo konferenciją, kad grupei išsamiau paaikškintų pirmąjį darbo programos projektą. Kitas šios grupės susitikimas numatomas rugsėjo 28 d. Šiame susitikime bus aptartas pirmasis darbo programos projektas. Be to, Europos Komisija ketina apie rugsėjo 28 d.

Europinės partnerystės – dabartinė situacija. Šis darbotvarkės klausimas buvo pateiktas kaip atviras diskusijų būdas, leidęs delegacijoms kelti klausimus ir pateikti komentarus.

Delegacijų komentarai:

- Austrijos delegacija paklausė, ar dėl visos institucijų partnerystės turės panašias valdymo struktūras. Europos Komisija atsakė, kad svarstomas vienas bendras teisinis pagrindas. Tačiau toks požiūris vis tiek leistų pakankamai lanksčiai atsižvelgti į skirtingus atskirų partnerysčių ypatumus.

- Austrijos delegacija teiravosi, ar Komisija ketina skelbti atvirus kvietimus atrinkti institucinių partnerysčių steigėjus, po kurių bus antras kvietimas dalyvauti tokiose partnerystėse. Austrijos delegacija pritartų tokiam požiūriui. Europos Komisija patvirtino, kad šiuo metu svarstomas toks požiūris Švarios aviacijos partnerystei.

- Prancūzijos delegacija paklausė, ar dabartinėje COVID-19 ekonominėje situacijoje sumažintos partnerystės finansavimo intensyvumas vis dar būtų pakankamai patrauklus pramonei. Europos Komisija atsakė, kad finansavimo intensyvumas vis dar diskutuojamas, ir atkreipė dėmesį į tai, kad viešoji MTEP parama turėtų būti sutelkta daugiausia į ilgalaikius iššūkius, o ne į trumpalaikius pramonės poreikius (kuriems yra alternatyvių paramos mechanizmų).

4. Posėdžio sprendimai, kito posėdžio data:

Planuojamas kitas komiteto posėdis – 2020 m. rugsėjo 28 d.

5. Pasiūlymai dėl tolesnių Lietuvos veiksmų:

Posėdžio pobūdis nereikalavo konkrečių veiksmų šalių narių atžvilgiu, todėl numatoma skleisti informaciją gautą posėdžio metu ir paskatinti suinteresuotus asmenis labiau domėtis vykstančiais procesais ir dalyvauti renginiuose.

6. Pridedama informacija (posėdžio darbotvarkė, išdalyta medžiaga, nuorodos):

Posėdžio darbotvarkė, informacinė medžiaga, prezentacija.

7. Tiesioginis ataskaitos rengėjas (vardas ir pavardė, institucija, pareigos, telefono numeris, elektroninio pašto adresas):

dr. Rolandas Urbonas, Lietuvos energetikos institutas. Direktoriaus pavaduotojas, 8 37 401832;
Rolandas.Urbonas@lei.lt